

Міністрів України від 20 березня 2022 р. № 326. *Офіційний вісник України*. 2022. № 26. Ст. 1413.

5. Про затвердження Методики визначення розміру шкоди завданої землі, ґрунтам внаслідок надзвичайних ситуацій та/або збройної агресії та бойових дій під час дії воєнного стану: наказ Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України від 4 квітня 2022 р. № 167. *Офіційний вісник України*. 2022. № 31. Ст. 1677.

Мельник Вероніка Миколаївна,
*студентка 2-го курсу магістратури факультету цивільної
та господарської юстиції Національного університету
«Одеська юридична академія»*

Науковий керівник: к.ю.н., доцент, доцент кафедри аграрного,
земельного та екологічного права Платонова Є. О.

НОВЕЛИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЗЕЛЕНОЇ ЕНЕРГЕТИКИ УКРАЇНИ

Питання нормального функціонування енергетичної галузі – одне із найголовніших на сьогодні в нашій країні, адже реалії показують, що труднощі, які виникли внаслідок повномасштабних воєнних дій, є особливо відчутними та серйозними саме для даної сфери. Пошкодження та знищення критичної інфраструктури, тероризм енергетичного сектору вплинули на більшу частину сфер життя кожного громадянина, виключенням не стала і відновлювальна енергетика.

Сфера відновлюваної енергетики мала стрімкий розвиток в період 2018 та 2019 років, однак вже третій рік поспіль знаходиться в стані кризи. Тим паче в умовах сучасності кризові тенденції навпаки набрали більших обертів, що зобов'язує законодавця безперервно стежити та контролювати ситуацію й, за потреби, вносити зміни в нормативно-правове регулювання. Сукупна потужність відновлюваних джерел енергії (далі – ВДЕ) в нашій державі в період з 2018 по 2021 роки збільшилась учетверо – з 2, 3 ГВт до 9, 6 ГВт. У 2021 році частка електричної енергії сягнула 8, 1% або 12, 8 ТВт-год. Із сумарної кількості 60% забезпечила енергія сонця, 30% – вітру, приблизно 8% біомаса та біогаз і 2% малі ГЕС [1].

Варто зазначити, що виробники з ВДЕ продовжують і надалі виборювати право на знаходження та безперешкодне функціонування

на ринку електроенергії. В нашій країні вже простежуються деякі позитивні зрушення. Однак слід розуміти, що для належної та ефективної протекції даної галузі виробників з відновлюваних джерел енергії попереду очікує нелегка робота.

Під кінець липня 2022 року на законодавчому рівні було реалізовано ряд вагомих змін в галузі забезпечення відновлювальної енергетики на законодавчому рівні. Так, 19 серпня теперішнього року набрали законної сили два закони, які передбачають, як надалі буде здійснюватись діяльність виробників електроенергії з відновлюваних джерел енергії, а саме: «Про особливості регулювання відносин на ринку природного газу та у сфері теплопостачання протягом дії воєнного стану та подальшого відновлення» від 29.07.2022 р. № 2479-IX та «Про внесення змін до розділу XX «Перехідні положення» Податкового кодексу України щодо забезпечення стабільного функціонування ринку природного газу протягом дії воєнного стану та подальшого відновлення» 29.07.2022 р. № 2480-IX.

Даними законами, зокрема, запроваджено суттєві зміни до Законів України «Про ринок електричної енергії», «Про альтернативні джерела енергії», «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки» та Податкового кодексу України в площині прав та обов'язків виробників з ВДЕ. До того ж слід розуміти, що прийняття цих законів буде мати наслідком ухвалення і нормативно-правових актів другорядного регулювання, наприклад щодо форми заяви про вихід чи повернення в балансуючу групу.

Особливо важливою новелою є те, що виробникам з ВДЕ, яким зафіксовано «зелений» тариф, було пролонговано умови, що визначають обмеження конкуренції на ринку електроенергії. Так, такі виробники здобули прерогативу вільної торгівлі електроенергії, яка продукується на всіх сегментах ринку за цінами, що утворюються на них. До того ж, такою можливістю вони наділяються до 1 квітня 2023 року [2].

Ще однією позитивною віхою слід вважати введення положення щодо договору про надання послуги із забезпечення стабільності ціни на електричну енергію. Його мета – зниження ризиків для виробників ВДЕ, що має зв'язок із коливаннями вартості на ринку електроенергії. Сенсом даного зобов'язання є те, що виробник з ВДЕ та споживач встановлюють в ньому індикативну ціну на ринку електроенергії та її, прийнятні для обох сторін, коливання. Найбільшої

складності викликає питання закріплення такої орієнтовної ціни електричної енергії, адже в контрактах на різницю вона здебільшого встановлюється за допомогою непростої формули. На вітчизняному ринку додавати труднощів буде прив'язка до визначеного базису, як-от ціни на ринку «на добу наперед», або формули.

Врегулювання наслідків розміщення на об'єктах відновлюваної енергетики установок зберігання енергії також є значущою зміною. Так, виробники з ВДЕ отримали дозвіл на здійснення господарської діяльності із такого встановлення без отримання відповідної ліцензії в тому випадку, якщо накопичуватись буде тільки електроенергія, що є продуктом об'єкту ВДЕ та буде здійснюватися окремий комерційний облік. Дане питання вже врегульовано постановою НКРЕКП «Про затвердження Ліцензійних умов провадження господарської діяльності зі зберігання енергії» від 22 липня 2022 року № 798 [3].

Вагомую новелою можемо визнати і пункт 44 підрозділу 2 розділу ХХ Податкового кодексу України, який передбачає низку послуг, при постачанні яких нарахування податкових зобов'язань реалізовується за допомогою касового методу, іншими словами – під час отримання оплати за послуги. До прийняття даного положення виробники електричної енергії за «зеленим» тарифом були зобов'язані оплачувати податкові зобов'язання за постачання електроенергії, оплату за яку вони отримували у значно нижчому від очікуваного розмірі. Проте Закон № 2480 до 1 січня 2026 року надає можливість відображати та проводити оплату по зобов'язаннях з ПДВ в тому звітному періоді, в якому було отримано оплату, що значною мірою має спростити життя виробникам з ВДЕ [4].

Однак більш істотна та значуща правка – надання права виробникам з ВДЕ на тимчасовий вихід з балансуєної групи Державного підприємства «Гарантований покупець» (далі – Гарантований покупець) та дозволу повернення в будь-який час відповідно до визначеного порядку. Такий вихід не призведе до коригування розміру «зеленого» тарифу чи аукціонної ціни та допускається з 1-ого числа календарного місяця, однак не раніше, чим із плином 20 діб від дати подання заяви. Поновити ж дію договору купівлі-продажу електроенергії дозволено не раніше, чим через 60 діб від дати подання заяви про повернення в балансуєну групу. Вихід та повернення в балансуєну групу мають наслідком призупинення та поновлення відповідно такого договору.

Таким чином, можна констатувати, що економічні ускладнення, які виникли в Україні у зв'язку з діями країни-агресора не оминули ринок електроенергії, зокрема й виробників з альтернативних джерел енергії. Зокрема, проаналізовані зміни до законодавства мають позитивно вплинути на галузь відновлюваної енергетики в цілому. Так, спрощено регуляцію та впроваджено нові вагомні механізми, що безумовно полегшить процес адаптації виробників з ВДЕ до сьогочасних реалій ринку електроенергії.

ЛІТЕРАТУРА:

1. ВДЕ-генерації в умовах війни: відновити розстріляне, зберегти вціліле. URL: <https://energytransition.in.ua/vde-heneratsii-v-umovakh-viyny-vidnovyty-rozstriliane-zberehty-vtsilile/>
2. Про особливості регулювання відносин на ринку природного газу та у сфері теплопостачання під час дії воєнного стану та подальшого відновлення їх функціонування: Закон України від 29.07.2022 р. № 2479-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2479-20#top>
3. Про затвердження Ліцензійних умов провадження господарської діяльності зі зберігання енергії: Постанова НКРЕКП від 22.07.2022 р. № 798. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0798874-22#Text>
4. Про внесення змін до розділу XX «Перехідні положення» Податково-го кодексу України щодо забезпечення стабільного функціонування ринку природного газу протягом дії воєнного стану та подальшого відновлення: Закон України від 29.07.2022 р. № 2480-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2480-20#top>

Моніч Наталія Русланівна,

*студентка 2 курсу факультету прокуратури та слідства
Національного університету «Одеська юридична академія»*

Науковий керівник: *к.ю.н., доцент, доцент кафедри аграрного,
земельного та екологічного права Годованюк А. Й.*

ЗЕМЕЛЬНІ ВІДНОСИНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

З початком повномасштабної війни (24.02.2022) відбулись значні зміни у всіх сферах життя суспільства, тому і земельна сфера не є виключенням. Насамперед ми маємо розібратись чому саме в період воєнного стану потрібно змінювати земельне законодавство. Це потрібно для того щоб швидко і якісно приймати ті чи інші рішення для